

De Pommel

ivn natuur
educatie
Noord-Groningen

De Pommel is het nieuwsblad van het IVN Noord-Groningen. Het blad verschijnt 2x per jaar; in juni en december.

Bovenstaande foto is van de kwelder nabij Noordpolderzijl gemaakt door Gerben Veenstra met een drone.

In deze Pommel

- Van de voorzitter
- Vlinders in het donker
- Vogelnestkast niet alleen voor vogels
- #metoo o.a. aanleiding tot rapport 'Veiligheidsbeleid IVN Noord-Groningen'
- Onze vertrouwenscontactpersoon Ildikò Pòsta stelt zich voor
- Verslag excursie Ruidhorn
- Dijkwachter op de Ommelanderzeedijk
- Een wespennest bestrijden of met rust laten
- Rabo Clubsupport levert 450 euro op
- Leer meer over de natuur: Kijktip van Arie Beemsterboer
- Ingezonden foto's – deel 1
- Mina wordt paddenstoelenexpert
- Zoeken naar paddenstoelen in het Slochterbos
- Je tuin natuur- en klimaatvriendelijker maken
- Enthousiaste kinderen op het oogstfeest Winsum
- Bomen knotten in Uithuizermeeden
- 70 microscopen in de provincie Groningen
- De waddensee en kwelders van bovenaf gezien
- Ingezonden foto's – deel 2
- Aankondiging ALV 2024
- Vogels spotten in NP Lauwersmeer
- Buxusplanten aangetast door de rupsen van de buxusmot
- Bessen en besjes in de winter
- IVN Noord-Groningen verkoopt natuurkaarten
- Contactgegevens bestuur en vertrouwenscontactpersoon + info lidmaatschap
- Activiteitenkalender 1^e helft 2024

Dank aan Arie Beemsterboer, Annemarie en Mina de Bie, Anneke Bontekoe, Gert van den Brink, Trijntje van der Kooi, Jan Langelaar, Cor en Maria Middendorp, Ildikò Pòsta, Elske Scholtens, Gerben Veenstra en het bestuur voor hun bijdrage aan deze goed gevulde Pommel. Veel leesplezier!

Redactie

Kopij is van harte welkom via de mail: oscarenhilde@hotmail.com.

Sluitingsdatum inleveren kopij voor het volgende nummer: **15 juni 2024**

Van de voorzitter

Voorwoord door Larry Gardiner

Na ruim een half jaar voorzitter te zijn en al meerdere activiteiten bezocht te hebben vallen me een aantal zaken op.

De afdelingsactiviteiten worden redelijk goed bezocht, al zie ik wel vaak dezelfde gezichten. Nieuwe mensen worden altijd vriendelijk ontvangen. O.a. bij de nachtvlinderavond in de tuin van onze secretaris Hilde en partner Oscar, waar ik met mijn partner en mijn schoonmoeder was. Er waren bijna net zoveel geïnteresseerden als nachtvlinders. ;) Het was een geslaagde avond georganiseerd door Johanna.

Maar wat me ook opvalt is dat het binnen onze vereniging ontbreekt aan jonge mensen. Hoe krijgen we meer jeugd (tot 18 jaar) en jongeren (18 t/m 30 jaar) betrokken bij onze IVN-afdeling? Een punt van aandacht!

De natuur heeft een gunstige invloed op de totale ontwikkeling van kinderen en jongeren; goed voor hun zintuigen, motoriek, concentratie, denkvermogen en creativiteit. Maar denk ook aan de ontwikkeling van sociale vaardigheden. Vaker eropuit dus!

Helaas is het omgekeerde het geval. Kinderen en jongeren komen steeds minder in de natuur, wat kan leiden tot lichamelijke en psychische klachten.

Beetje natuur,
grote invloed

Het IVN-lidmaatschap binnen onze afdeling voor kinderen is slechts **3 euro per jaar**. Daarvoor kunnen ze gratis aan activiteiten deelnemen en krijgen ze De Pommel. Er zijn jeugdactiviteiten, maar soms kunnen kinderen ook aansluiten bij de overige activiteiten. We proberen de jeugdactiviteiten zo aantrekkelijk mogelijk te maken.

Dus heb je (klein)kinderen meldt ze aan bij onze afdeling. En wij maken ze enthousiast voor de natuur.

Maar natuurlijk is iedereen van harte welkom bij onze afdeling, of je nu 8, 18 of 108 jaar bent, of ergens daartussen. Ik heet iedereen van harte welkom!

En neem gerust contact met me op voor vragen en opmerkingen.

Larry

larry.gardiner@icloud.com

Vlinders in het donker

Verslag nachtvlinderexcursie 1 sept door de redactie + info van de website vlinderstichting

Vrijdagavond was het prima weer voor een nachtvlinderexcursie; droog en niet te koud. Jan Jaap Boehlé, nachtvlinderexpert, begon de avond met een fotopresentatie van allerlei nachtvlinders. Van de 2400 soorten vlinders in Nederland is maar circa 50 dagvlinder, de rest is nachtvlinder. Nachtvlinders worden opgedeeld in macro-nachtvlinders en micro-nachtvlindertjes.

Het **verschil tussen dag- en nachtvlinders** lijkt heel simpel: dagvlinders vliegen overdag en nachtvlinders 's nachts. Maar dat is niet helemaal waar, want er zijn ook nachtvlinders die overdag vliegen: de dagactieve nachtvlinders (bv de *kolibrie-vlinder*). Nachtvlinders zijn vaak minder opvallend gekleurd, maar er bestaan ook hele felgekleurde nachtvlinders. Om zeker te weten of je een dagvlinder of een nachtvlinder hebt gezien, kan je kijken naar de voelsprietten (antennes).

Bij dagvlinders zit er een soort 'knopje op het eind van de antenne

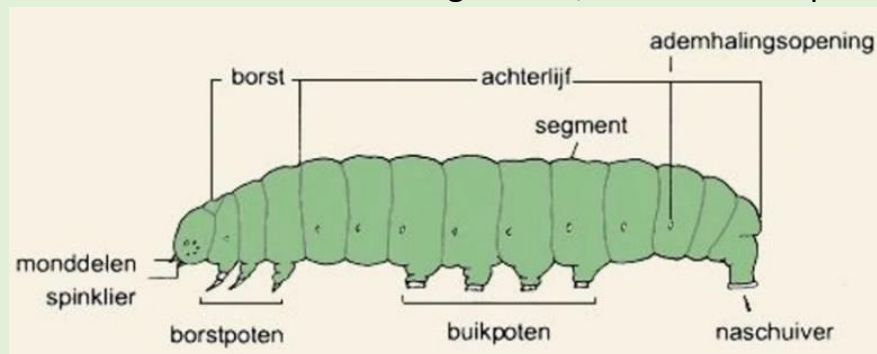

Bij nachtvlinders zijn de antennes draadvormig of geveerd

En **Rupsen** worden nogal eens **verward** met **larven van andere insecten**.

Rupsen hebben drie paar echte poten (de borstpotten), daarna minimaal twee segmenten zonder poten, daarna maximaal vier paar buikpotten (buikschuivers), vervolgens weer een aantal segmenten zonder poten en aan het eind een paar naschuivers. De buik- en naschuivers samen heten de schijnpotten.

Bij larven van andere insecten is deze verdeling anders, vertelt Jan Jaap.

Vervolgens werden de nachtvlinders op een wit doek gelokt door het gebruik van een sterke lamp. Een andere manier om nachtvlinders te lokken is door een heerlijk zoet en vaak alcoholisch mengsel op bomen te smeren. Dat heet stropen.

Binnen een paar tellen waren de eerste *buxusmotten* aanwezig. Een prachtige vlinder, maar waarvan de rups schade kan toebrengen aan de buxus (lees verderop in deze Pommel).

Even later volgden ook andere vlinders. De aanwezigen probeerden met hun mobieltje of fototoestel foto's te maken. Want de meeste vlinders bleven wel even op het doek zitten. Onderstaande prachtige foto's zijn van Trijntje van der Kooi en Gerben Veenstra. Kijk ook eens naar de bijzondere namen.

Lieveling

Appeltak

Taxusspikkelspanner

Buxusmot

Koperuil

Goudgele boorder

Johanna bedankte aan het eind Jan Jaap Boehlé met een presentje voor zijn interessante verhaal en kennis die hij met ons deelde. Ook Oscar en Hilde werden bedankt met een pot honing voor het ter beschikking stellen van hun tuin.

Vogelnestkast niet alleen voor vogels

Verslag en foto's door Gert van den Brink

Ik heb in onze tuin wel vijf vogelkastjes hangen, maar helaas hadden de vogels er dit jaar maar weinig belangstelling voor. Alleen de spechtenkast werd gekraakt door een spreeuwenpaar en bracht met succes jongen groot.

Het viel me op een gegeven moment wel op dat er vaak een hommels in één van de andere kastjes vloog. Het bleef er niet bij één, na een week bleek er een nest in gebouwd te worden. Na goed bestuderen bleek het de **steenhommel** te zijn en het was leuk om het hele proces te volgen.

Hommels houden van een 'schoon' nest; alle poep wordt naar buiten gebracht, waardoor de buitenkant van de kast steeds groener werd.

Bijen en wespen, op zoek naar de nectar van de hommels, werden fanatiek verjaagd. Zelfs een hoornaar moest er aan geloven.

Heel de zomer, zo tot midden augustus, vlogen de werksters af en aan met nectar, om de nieuwe koninginnen te voeden. Eind augustus vlogen de nieuwe koninginnen uit om zich in de bodem te 'verstoppert', de werksters sterven allemaal.

De activiteit rond het nest werd dan ook in die tijd veel minder rond het nest. Op het moment van helemaal geen activiteit meer, getest door met een stok tegen het nest te slaan, heb ik het nest uit elkaar gehaald. Ik trof een ingenieus systeem aan van cellen. In veel cellen zaten nog dode werksters.

de steenhommel

smerige buitenkant
nestkast

steenhommel nest

#metoo o.a. aanleiding tot rapport Veiligheidsbeleid

Bericht van het bestuur

Het landelijk IVN heeft het 'In Veilige Handen' beleid opgesteld om ervoor te zorgen dat IVN-activiteiten in een veilige omgeving plaatsvinden.

Alle IVN-afdelingen zijn benaderd om ook voor hun eigen afdeling hierover na te denken, te praten en om 'regels' op papier te zeggen. Zodat ongelukken en ongewenst gedrag zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen.

Er ligt een eerste versie van het rapport '**Veiligheidsbeleid IVN Noord-Groningen**' gereed. Deze is te vinden op onze IVN-site onder het kopje 'Over de afdeling'.
<https://www.ivn.nl/afdeling/noord-groningen/>

In dit Preventiebeleid staan:

- ✓ Omgangsregels om ongewenst gedrag te voorkomen;
- ✓ Het wie, wat en waarom van VOG-s (Verklaring Omtrent Gedrag);
- ✓ En hoe we denken dat we onze activiteiten veilig kunnen laten verlopen.

Wij zijn echter geen experts op het gebied van voorkomen van ongewenst gedrag, dus mochten er leden zijn die aanvullingen en opmerkingen hebben op het rapport, neem contact op met één van de bestuursleden of mail naar ivnnoordgroningen@hotmail.com.
Jullie inbreng wordt zeer op prijs gesteld.

Vertrouwenscontactpersoon

Er is ook een vertrouwenscontactpersoon voor de afdeling aangesteld. Ook dit wordt van elke afdeling verwacht.

Ildikò Pòsta, de partner van Larry (onze voorzitter), is onze vertrouwenscontactpersoon. Zij heeft o.a. gewerkt voor Stichting Veilig Thuis en Stichting War Child.
Ze zal zich hierna voorstellen.

In het rapport 'Veiligheidsbeleid IVN Noord-Groningen' is te lezen wat de rol van een vertrouwenscontactpersoon is. Het emailadres om Ildiko te benaderen staat op onze site en staat vanaf nu af aan ook altijd in De Pommel bij de contactgegevens.

Onze vertrouwenscontactpersoon van de afdeling

Ildikò Pòsta stelt zich voor

Hallo! Mijn naam is Ildikò Pòsta.
Ik woon in Siddeburen maar kom
oorspronkelijk uit Hongarije.
Ik heb een aantal jaren in Groot-
Brittannië gewoond en gewerkt en ben in
2019 naar Nederland verhuisd.
Mijn familie en ik kenden een warm
welkom, ook bij IVN Noord-Groningen

Bijna het hele jaar door wordt er door IVN Noord-Groningen lokale natuur-educatieve excursie georganiseerd. Aan een aantal heb ik deelgenomen; ik heb vooral genoten van de slootjesdag, de nachtvlinderavond en de paddenstoelentocht. Als je nog niet hebt deelgenomen aan één van deze activiteiten, kom gerust langs. Lokale IVN-leden hebben veel kennis en ervaring om te delen, en onze provincie is rijk aan een enorme verscheidenheid aan flora & fauna.

Het is belangrijk dat iedereen die deelneemt aan een IVN-activiteit erop kan rekenen dat hij of zij met respect wordt behandeld en erop kan vertrouwen dat de organisatie zorgt voor veiligheid en zekerheid !

Op 30 mei 2023 stemde het kabinet voor de invoering van een wet die werkgevers en vrijwilligersorganisaties verplicht om iedereen te beschermen tegen ongewenst gedrag. Je kunt de details van de voorgestelde regelingen hier vinden:

<https://www.govers.nl/actualiteiten/tweede-kamer-stemt-in-met-verplichte-vertrouwenspersoon-wet-komt-dichterbij>.

IVN Noord-Groningen heeft hierop actie ondernomen om te voldoen aan het bieden van de voorgestelde bescherming. Onlangs ben ik door het bestuur gevraagd om de rol en functie van onafhankelijke IVN vertrouwenscontactpersoon op mij te nemen in samenwerking met de regioconsulent van IVN. De organisatie is momenteel bezig met het aanstellen en opleiden van een professionele vertrouwenspersoon voor elke IVN regio.

Ik neem mijn nieuwe verantwoordelijkheden serieus en iedereen kan erop rekenen dat ik vertrouwelijkheid, integriteit, transparantie en verantwoording zal betrachten. Alle activiteitenbegeleiders moeten in het bezit zijn van een verklaring omtrent gedrag (VOG) en het bestuur is te allen tijde verantwoordelijk voor hoge gedragsnormen.

Mijn contactgegevens zullen worden opgenomen in elke editie van de Pommel en staan ook op de website van IVN Noord-Groningen.

Van beroep ben ik pedagogisch wetenschapper en ethicus. Ik heb een master afgerond aan de Rijksuniversiteit Groningen en ik heb een bachelordiploma uit Engeland. Deze maand heb ik deel één van de training voor vertrouwenscontactpersoon afgerond, deel twee volgt in december.

Ik kijk uit naar nog veel meer activiteiten en naar de mogelijkheid om jullie te ontmoeten en jullie te verwelkomen in de natuur met jullie geliefden en kinderen. Kom alsjeblieft langs en zeg hallo tegen me. Als je vragen hebt, beantwoord ik ze graag. Als je je op een bepaald moment zorgen maakt over wat je is overkomen tijdens een excursie en/of wat je hebt gezien tijdens één van de activiteiten, aarzel dan niet om ze met mij te bespreken.

Ildikò (postaildi1@gmail.com)

De jaarlijkse Tuinvogeltelling, doe je (weer) mee?

Op 27 en 28 januari 2024 kan je weer meedoen aan de nationale tuinvogeltelling. Een half uur lang tel je de vogels in jouw tuin of op je balkon en geef ze door via www.tuinvogeltelling.nl. Des te meer mensen meedoen, des te zuiverder het resultaat en des beter het inzicht in hoe het met onze tuinvogels gaat.

Dit was de top 3 van 2023: 1. huismus – 2. koolmees – 3. pimpelmees

Excursie Ruidhorn en het Uithuizerwad

Verslag van de excursie op 23 september 2023 door Oscar de Jong, foto's redactie

Het aangelegd natuurgebied Ruidhorn ligt in de Emmapolder die in de oorlogsjaren 1942-1943 is aangelegd. Pas na de oorlog is het afgemaakt en in gebruik genomen. Als natuurcompensatie voor verloren gegane natuur in de Eemshaven heeft men hier plassen en eilandjes aangelegd als rust- en fourageerplaats voor vogels.

Op de dijk zie je het Uithuizerwad in het noorden en Ruidhorn in het zuiden. Er vindt geen inpoldering meer plaats op het wad, maar de vakken met de rijshoutengrenzen zijn nog wel aanwezig. Wim Bosscher vertelt over de geschiedenis en het ontstaan van dit gebied met leuke feiten waar zelfs de echte Uithuizers niets van afwisten.

Wim Bosscher vertelt over de kwelders en de inpoldering

De natuur in dit gebied staat duidelijk onder invloed van eb en vloed. Bij eb gaan de meeste vogels het wad op om voedsel te zoeken. Bij vloed gaan ze rusten en poetsen op de eilandjes en ondiepe plassen van Ruidhorn. Naast deze dagelijkse afwisseling is er natuurlijk ook de afwisseling van de verschillende soorten in de seizoenen.

Op het moment van de excursie waren de eerste wintergasten al in het gebied; *brandganzen, rotganzen, pijlstaarten, smienten en krakeenden*. Typische zomergasten die ook broeden in Ruidhorn zoals de gele kwikstaart, oeverzwaluw en kluten zijn al naar het zuiden getrokken. We zien nog één jonge *lepelaar*, te herkennen aan zijn roze lepel en zwarte vleugelpunten, die nog niet is vertrokken.

Het gebied staat bekend om leuke waarnemingen van spinnen en insecten, zoals de *tijgerspin*, de *argusvlinder*, de *kleine vuurvlinder* en allerlei blauwtjes. Vandaag zien we ze helaas niet. De meeste kans heb je in juli en augustus om ze te vinden.

Pijlstaart (nog zonder pijlstaart)

Jonge *lepelaar* en *wilde eend*

argusvlinder

In de winter kan je op de kwelder een aantal soorten tegenkomen die je bijna nergens anders in Nederland ziet; de sneeuwgorst, de frater en de strandleeuwerik. Vogelaars uit het hele land komen hierheen om deze vogeltjes te zien. De eersten zijn in oktober vaak alweer te zien. Ze zijn gek op de zaden van kwelderplanten als zeekraal, schorrenkruid en zee-aster, en foerageren dus langs de kust.

Oscar de Jong vertelt over flora en fauna bij Ruidhorn

Het is sowieso een gebied om op verschillende momenten in het jaar terug te komen om te genieten van de veranderende natuur en de vele verschillende dieren en planten op zo'n klein stukje Groninger land.

Dijkwachter op de Ommelanderzeedijk

Verhaal van Cor Middendorp, ex-dijkwachter, geschreven door zijn vrouw Maria.

Ruim 60 jaar geleden heeft de Ommelanderzeedijk de dijkwacht opgericht. Bij zware storm en hoog water (springvloed) werden ze opgeroepen. Vaak waren het mensen die ook aan wadlopen deden of anderszins waren betrokken bij de zeedijk.

Cor ging dan naar de poldermolen De Zeemeeuw. Deze molen is in 1979 of 1980 midden in de nacht afgebrand. Later is hier de onderhoudsloods van het waterschap gebouwd die dit jaar is afgebrand (de daders liggen op het kerkhof 😊)!

Ten westen van schapenboer Knol kwam met een zware storm, op die hoek van de dijk met een opdijk, met elke golf water over de dijk. De mensen hielden contact door middel van walkietalkies en liepen altijd met z'n tweeën met zaklantaarn. Ze moesten elkaar vasthouden om niet van de dijk te waaien! Ze liepen een bepaald dijkvak zodat de hele dijk westelijk van de Lauwersweg tot aan Zoutkamp (na 1969 tot Lauwersoog) onder bewaking was. Ze keken naar schade aan de dijk door bv. zware ballast die van schepen was losgeslagen. Ook keken ze waar erg vochtige plekken waren in de dijk. Zandzakken werden geregeld vanuit Onderdendam vanuit het Waterschapshuis. *Het was gek, maar de stormen waren meestal bij nacht!* Na de Zeemeeuw waren Usquerderzijl en Westernieland de volgende bemande posten.

Nadat de verharde weg onder de dijk is aangelegd reden mensen van het waterschap met de auto voor de inspectie en is de dijkwacht opgeheven.

Opm. redactie: De huidige zeedijk heet officieel de Ommelanderzeedijk. Het platteland van dit deel van de provincie stond vroeger bekend als de Ommelanden, vandaar de naam. De dijk loopt van Nieuw Statenzijl tot aan Lauwersoog en is in de jaren 80 op deltahoogte gebracht. Een deel is inmiddels verder verhoogd (van Delfzijl tot Eemshaven), momenteel zijn ze bezig ten oosten van Lauwersoog.

Een wespennest laten bestrijden of met rust laten

Verslag en foto's door Gert van den Brink over zijn dilemma

Allereerst het volgende (voor velen misschien geen nieuws, maar toch even).

Een wesp maakt deel uit van het ecosysteem door middel van:

- Een **wesp** vangt erg veel insecten om de larven te voeden in het nest.
- Is zelf een voedselbron voor andere dieren, denk aan de vliegenvanger.
- Leeft zelf van nectar, en zorgt dus voor de bestuiving van bloemen.

Het was begin mei toen ik de heg aan het snoeien was en dat ik uit het niets gestoken werd door een wesp. Totaal verrast ging ik op zoek waar die vandaan kwam. Er bleek een nest in aanbouw te zijn. Met het bovenstaande in mijn hoofd leek het mij een goed idee om het nest intact te laten.

Aanvankelijk zonder problemen, maar het nest werd steeds groter en zat op een onhandige plek, namelijk een meter naast de ingang van de tuin. Iedereen moest erlangs om bij ons op bezoek te komen. Op een gegeven moment werd ik weer gestoken toen ik, op 1,5 meter van het nest, trots het nest aan ons bezoek liet zien.

Wat nu? Het nest laten hangen met de mogelijkheid dat anderen worden gestoken, en stel dat dat iemand is die allergisch is voor wespensteken.

De site van de wespstichting bezocht; die komt met het idee om het nest te verplaatsen door deskundigen. Ik heb ze niet geconsulteerd, verzon zelf allerlei redenen waarom dat niet kon; takken van de heg waren ingebouwd, waar zou je het nest dan neer kunnen hangen, je tuin grenst al gauw aan die van de burenn....

Uiteindelijk heb ik een wespbestrijder laten komen. Volgende keer toch beter uitzoeken, want ik hield er een dubbel gevoel aan over.

wespennest verstopt in de heg

wespennest half ontmanteld

Rabo ClubSupport levert ons 450 euro op

Bericht van onze penningmeester Auko Bleker

Ook dit jaar hebben wij op allerlei manieren onze Rabobankleden opgeroepen om op IVN Noord-Groningen te stemmen. We hebben er veel werk van gehad. Dit stemmen had nog flink wat voeten in de aarde, want de Rabobank was aan het pielen geweest met haar ledenbestand, waardoor allerlei IVN-ers gekoppeld waren aan een andere regio en niet op ons konden stemmen. Hilde heeft nog contact gehad met de Rabobank en gewezen op onze angst benadeeld te worden, nog afgezien van de hoeveelheid werk dat wij er aan hebben besteed. Dit was de reactie van de bank:

“het klopt inderdaad dat er koppelingen verkeerd zijn gegaan, we kunnen ons voorstellen dat clubs hier mogelijk stemmen mis zijn gelopen, excuses daarvoor. Maar ik kan u verzekeren, dat wij bij het tellen van de stemmen en het toekennen van de bedragen rekening mee houden”.

Hoe ze er rekening mee gehouden hebben is ons een raadsel, stemmen die er niet zijn kun je niet tellen. Een beetje een zwart gat...

Wij zijn natuurlijk blij met de bijdrage van de bank en blij voor onze wilgenknotters, die takkenscharen kunnen kopen.

Leer meer over de natuur: kijktip van Arie Beemsterboer

Arie Beemsterboer tipte de redactie over filmpjes van OBN Kennisuur. Elke maand brengt OBN Kennisuur theorie en praktijk samen over een natuuronderwerp. O.a.:

- verstoring van vogels door recreatie
- herstel konijnenpopulaties
- de ene braam is de andere niet

Arie vond m.n. het filmpje over de bramen zeer interessant.

De webinars zijn op YouTube terug te kijken. Zoek op 'OBN Kennisuur' of kijk op:

www.natuurkennis.nl/activiteiten/obn-kennisuur/

ontwikkeling+beheer natuurkwaliteit

o+bn Natuurkennis

Ingezonden foto's – deel 1

Deze foto's zijn genomen door Maria Woortman in de Breebaartpolder (16 sept). Daar was deze **visarend** (*Pandion haliaetus*) aan het jagen. Tot op heden broedt de visarend alleen nog maar in de Biesbosch (paar paartjes), maar de verwachting is dat de vogel zijn broedgebied naar het noorden zal uitbreiden, aangezien de visarend steeds vaker in het noorden wordt gesignaleerd. De visarend heet niet voor niets zo, hij/zij eet uitsluitend vis.

Op de foto kan je goed zien waar je een visarend in de verte aan kan herkennen: de witte bovenkant van de kop en de hoek in de vleugels.

Johanna Klatter maakte 4 okt deze foto van een **rosse populierboleet** (*Leccinum aurantiacum*). Er stonden tientallen onder de *abelen* (*Populus alba*) bij de Breede. Deze zwam houdt van een matig voedselrijke, zandige bodem. Hij laat zich met name in de vroege herfst zien. De verse paddenstoelen hebben een roodbruine hoed die wel 15 cm groot kan worden. Onder de hoed zitten buisjes. De steel is in het begin met kleine roodbruine schubjes bedekt. Later verdwijnen de schubjes en de hoed wordt donkerbruin. Geen zeldzaamheid, wel een schoonheid.

Mina wordt paddenstoelenexpert

Verslag jeugdexcursie speuren naar paddenstoelen door de redactie met o.a. foto's van Mina

Rensumaborg Uithuizermeeden - Het is woensdagmiddag 11 oktober, het waait stevig, maar het is verder heel zacht buiten. De afgelopen dagen heeft het geregend, dus er zijn veel paddenstoelen te zien.

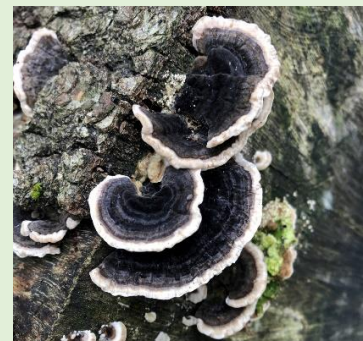
Annemarie en haar 7-jarige dochter Mina zijn op de excursie afgekomen. Mina krijgt van Johanna Klatter een zoekkaart voor kinderen, met een aantal veel voorkomende paddenstoelen erop. De eerste paddenstoel die we zien staat op de kaart. Mina weet het gelijk; het is een '*geschubde inktzwam*'. De paddenstoel is wit, de hoed is nog dicht dus; er valt niet met een spiegeltje onder te kijken. Met een liniaal meet Mina de paddenstoel: 7 cm lang. Annemarie noteert alles.

Johanna heeft de dag ervoor een paar inktzwammen geplukt en in een potje gedaan. De zwammen zijn al bijna helemaal uiteengevallen. Wat overblijft is inkt. Met een stokje schrijft Mina haar naam op een stukje papier.

De volgende paddenstoel is een *vezelkopje*, en we zien allerlei witte *russula's*. Daarna volgen heel veel *groene knolamanieten*. 'Eén van de meeste giftige paddenstoelen ter wereld', leest Mina ons voor. Ze zijn er in allerlei stadia; van vers tot bijna vergaan. Hier kan Mina wél met een spiegeltje onder de hoed kijken. Het is een plaatjeszwam, en ze ziet ook dat de paddenstoel een rokje heeft.

Dan wordt er gezocht naar het *elvenbankje*. Mina ziet ze al uit de verte op een afgezaagde boomstam. Ze maakt zelf deze mooie foto ervan. De rand is wit, met daarin allerlei grijskleuren. Het lijken wel halve circels die aan de oude boomstronk vastzitten. Aan de onderkant zitten hele kleine buisjes, die bijna niet te zien zijn. Met een loepje erbij lukt het wel.

Helaas zijn de *rodekoolzwammen* verdwenen, maar er zijn wel mooie *beukwortelzwammen*, met hun opvallende lange en dunne stelen. De langste is 19 cm hoog. Onderstaande foto's zijn Mina en haar moeder gemaakt.

beukwortelzwam

zwerminktzwam

grote kale inktzwam

Als we teruglopen naar het beginpunt klimt Mina nog even in een boom om daarna kastanjes te zoeken bij de ingang van Rensumaborg.

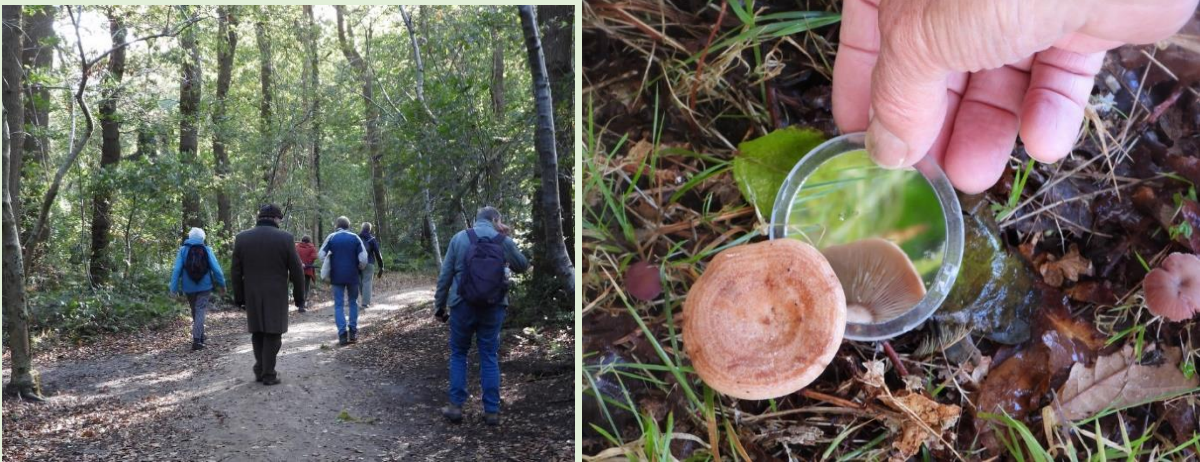
Na al het meten, met spiegeltjes kijken en fotograferen van de paddenstoelen krijgt Mina haar welverdiende 'paddenstoelenexpert' button en een kleurplaat.

Zoeken naar paddenstoelen in het Slochterbos

Verslag en foto's excursie 14 oktober door de redactie

Dit keer was de paddenstoelenexcursie bij de Fraeylemaborg in Slochteren, op verzoek van onze voorzitter. En wat een geluk, er was een paddenstoelenroute uitgestippeld met uitleg over een aantal verschillende soorten paddenstoelen. Met 9 belangstellenden (geen gids) hebben we de route gelopen. En met een spiegelkje onder heel wat hoedjes gekeken.

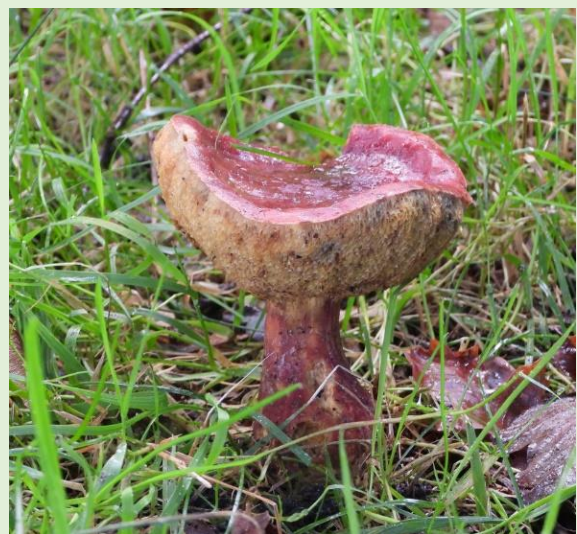
We hebben veel paddenstoelen gezien, zowel plaatjes-, gaatjes- als stuifzwammen; o.a. diverse *russula's*, *inktzwammen*, *elvenbankjes*, *zwavelkopjes*, *oorzwammetjes*, meerdere *knolamanieten*, teveel om op te noemen.

Niet alles werd herkend, ook niet met een paddenstoelengids. Gelukkig stonden hier en daar bordjes met namen, en de app 'Obsidentiy' hielp ook. Hoewel deze app op het gebied van paddenstoelen niet 100% betrouwbaar is.

Hieronder een aantal foto's van opvallende soorten.

parelstuifzwam

rode boleet

*rodekoolzwam of amethystzwam
(zo genoemd vanwege de kleur)*

*hazenpootje, helaas niet de
spechtinktzwam*

*Heel veel rechte koraalzwam
(een steeltjeszwam)*

*goudvliesbundelzwam
(vaak op beuk- en lindebomen)*

Na de wandeling hebben we met zijn allen koffie gedronken in het schathuis. Terug op de parkeerplaats liet Johanna de deelnemers met een stokje c.q. gras met inkt van de inktzwam op papier schrijven. Een leuk eind van een fijne excursie.

Je tuin natuur- en klimaatvriendelijker maken, doe je mee?

Bron: documentatie van Anneke Bontekoe en internet

Een groene tuin kent veel voordelen: regenwater wordt snel opgenomen in de grond, de omgeving warmt minder snel op en het biedt een thuis aan dieren en insecten. De volgende tips zijn o.a. tot stand gekomen door documentatie gekregen van Anneke Bontekoe. Zij is tuinambassadeur in de gemeente Smallingerland geweest. Kijk of er tips bij zitten die je (nog) kan toepassen in je tuin of op je balkon.

1 De grond

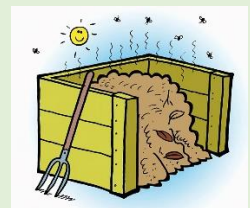
Tuinieren begint met de grond. Door het afdekken van de grond met organisch materiaal, bv bladmateriaal, droogt de bodem minder snel uit en het organisch materiaal zal langzaam verteren en de grond voeden met voedingsstoffen en het humusgehalte verbeteren.

2 Tegel eruit, Plant erin!

Groen zorgt voor een natuurlijke waterafvoer en tempert de temperatuur. Insecten, vogels en kleine dieren vinden weer een leefgebied, het bodemleven wordt beter en mensen voelen zich prettiger en gezonder.

3 Compost

In plaats van het verwijderen van tuinafval uit je tuin kun je dit zelf composteren tot 'zwart goud' voor je tuin. Knip al het tuinafval in kleine stukjes en gooi alles op een bult en werk het af en toe eens om, binnen een jaar heb je dan goede compost.

4 Plant een (extra) boom / struik

Bomen zorgen voor verkoeling en schaduw in de tuin. Vogels, bijen en andere insecten maken dankbaar gebruik van een boom; om te schuilen of te nestelen. Fruitdragende bomen vormen ook nog eens voedsel aan heel veel dieren. Ook halen bomen CO₂ uit de lucht en vormen die via fotosynthese om tot zuurstof. Of je nu een kleine of een grote tuin hebt, er is altijd plek voor een boom.

5 Zorgvuldig omgaan met water

Vang water zoveel mogelijk op in regentonnen of tanken. Kies voor droogte-minnende planten. Geef je planten niet te snel water, zo stimuleer je de wortels om dieper de grond in te gaan en hoef je uiteindelijk minder water te geven. Zorg wel voor een bakje water voor egels, vogels en insecten tijdens warme en droge periodes.

6 Inheemse planten

Kies zoveel mogelijk inheemse planten. De tong van de inheemse insecten kan vaak niet bij de nectar van exotische planten.

7 Turfvrij

In bijna alle tuinaarde en potgrond zit turf verwerkt. Turf wordt gewonnen uit veengebieden en deze verdwijnen in rap tempo. Door de winning van turf komen extra broeikasgassen in de atmosfeer die voorheen in het veen opgeslagen lagen. Kijk bij de aanschaf van grond of er een alternatief is met minder turf erin.

8 Vermijd bestrijdingsmiddelen

Kies voor biologisch bestrijdingsmiddelen. Deze worden op zo'n manier geproduceerd dat de natuurlijke kringloop zoveel mogelijk in stand wordt gehouden.

9 Plantvariatie

Zorg voor variatie aan bomen, struiken en planten. Ook bij vogels, insecten en andere dieren geldt dat niet iedereen dezelfde voorkeur heeft.

10 Biologische bollen

Koop biologisch gekweekte planten en bollen. Deze zijn gezond voor insecten die de bloemen als voedsel gebruiken.

11 Maak takkenrillen

Als je ruimte hebt in de tuin maak dan takkenrillen. Daarin en daarover kunnen plantensoorten groeien en vogels in nestelen

12 Laat het lekker rommelig

Een minder opgeruimde tuin is beter voor egels die willen winterslapen, vogels die willen nestelen, creëert meer schuilplekken voor insecten en amfibieën en biedt plaats voor poppen van insecten. Dus laat uitgebloeide planten in de winter staan.

13 Hang vogelkastjes op

Zelfs als je geen tuin hebt, kan je vaak nog wel een vogelkastje tegen je huis plaatsen.

14 Vervang je schutting door een haag of heg

Of plant een klimop tegen je schutting. De klimop bloeit pas laat in het jaar als veel andere planten al zijn uitgebloeid, en biedt dan nog nectar aan insecten

15 Hang of plaats een insectenhotel

Zet een insectenhotel op een zonnige plek, in de buurt van bloeiende planten.

Enthousiaste kinderen op het oogstfeest in Winsum

Verlag en foto's van IVN Noord-Groningen op het oogstfeest door de redactie

Winsum – Belangenvereniging 't Oldehof en Peerdehof organiseerden 21 okt jl. een oogstfeest in boomgaard de Appelhof in Winsum. IVN Noord-Groningen was door Peter Dijkstra (voorzitter belangenvereniging, en onze vorige voorzitter van de afdeling) uitgenodigd om met een stand op het feest te staan.

Het liep niet storm, maar de mensen die er waren hebben ervan genoten.

IVN Noord-Groningen stond met 2 uitgestalde tafels in boomgaard. Op de ene tafel lag vooral veel informatie over de afdeling, de komende activiteiten, het lidmaatschap, De Pommel etc. En er waren ansichtkaarten en een natuurkalender te koop. Larry en Hilde probeerden de afdeling zo goed mogelijk te presenteren.

De andere tafel was een **beleef tafel**; met een vissenkom waar kinderen *stekelbaarsjes* en waterplantjes van dichtbij konden bekijken. En Johanna had inkt mee, gemaakt van vergane *inktzwammen*, waar kinderen mee konden schrijven. Ook konden kinderen met loepjes paddenstoelen, die Arie had geplukt, onderzoeken.

Verder verzorgde de belangenvereniging van de boomgaard een workshop seizen en een workshop fruitbomen snoeien en voor de kinderen was er een soort speurtocht met vragen. Ook kon er vers geperste appelsap worden gekocht. En er hing nog een beetje fruit aan de bomen dat geplukt mocht worden.

Nieuwe leden hebben helaas we niet geworven deze dag. Maar we hebben volop genoten van de kinderen die volledig opgingen in het 'beleven van de natuur'.

Bomen knotten in Uithuizermeeden

Fotoverslag van de Natuurwerkdag 4 november jl. door Johanna Klatter

Op de landelijke natuurwerkdag is IVN Noord-Groningen wilgen gaan knotten op het land van Sietse Buurma in Uithuizermeeden. Dertien vrijwilligers gingen aan de slag.

Clemens en Kees hangen de vlag van de natuurwerkdag op.

Rob halverwege met knotten van deze enorme boom

Veiligheid boven alles; Larry, Kor en Ildiko wachten tot de takken gevallen zijn voordat ze deze mogen pakken en opruimen

Tussen de middag warme groentesoep van Hotel Ekamper, waarvoor dank!

Zo vader zo dochter

Pieter wil wel in deze boom wonen

Het 'dreamteam' Wim & Kees

Nicole vist takken uit de sloot

Omroep Het Hogeland kwam langs en maakte niet alleen onderstaande foto, maar een heel leuk nieuwsitem met filmpje (!) voor hun website. Deze is terug te bekijken op de IVN website: www.ivn.nl/afdeling/noord-groningen/in-de-media
De vrijwilligers kregen van Ida, de zus van Sietse Buurma en mede-eigenaar van het perceel, een zakje met walnoten mee.

- advertentie van onze drukker -

DEPRINT

Aandacht krijg je door het te geven

<p>PRINTWERK XXL SIGNING TEXTIELDRUK VORMGEVING</p>	<p>Het Aanleg 16 0595 - 444 916 info@deprint.nl www.deprint.nl</p>
---	--

Ook adverteren in de Pommel?

Informeer via ivnnoordgroningen@hotmail.com naar de mogelijkheden.

1 pagina A5 € 50,- / jaar ½ pagina A5 € 25,- / jaar ¼ pagina A5 € 12,50 / jaar

70 microscopen in de provincie Groningen

Verslag en foto's van de microscopiedag 4 november op Ewsum door Hilde van Heuveln

Op 4 november 1953 werd de Nobelprijs voor de Natuurkunde toegekend aan professor Frits Zernike. Dat is dit jaar 70 jaar geleden, en dat is door de Rijks Universiteit Groningen (RUG) gevierd met een microscopendag. Op bijna 70 plekken in de provincie op 4 november 2023 microscopen opgesteld op openbare plekken; bij musea, cultureel erfgoed, bibliotheken, molens etc.

IVN Noord-Groningen stond met twee microscopen en drie binoculairs in de kas op Ewsum (Middelstum). Eén microscoop kregen we van de RUG en we hadden een microscoop en 3 binoculairs die dag in bruikleen van de werkgroep NME Winsum. Waarvoor grote dank, want zo konden 5 bezoekers tegelijkertijd bezig zijn.

's Ochtends was het rustig qua bezoekersaantallen, maar 's middags werd het gezellig druk, en waren alle microscopen en binoculairs continu in gebruik. Er zijn tussen de 30 en 40 bezoekers langs geweest.

Eén van de kinderen die langs kwam, Mari, had net op school geleerd hoe de onderdelen van een microscopen heten en heeft dat ons geleerd! Mari kwam samen met haar broertje Sil langs en zijn zeker 3 uur gebleven. 's Middags kwam o.a. een groepje van 4 kinderen langs, en 5 jeugdigen met begeleider van een woongroep. ***Het plezier en de belangstelling van vooral de aanwezige kinderen geeft hoop voor de toekomst van de natuur.***

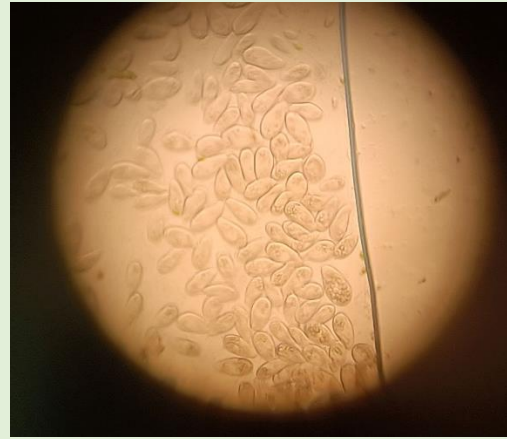
's Middags kwam een oudere man met een oude kleine veldmicroscoop langs. Wim Bosscher heeft de man geholpen zijn microscoop weer aan de praat te krijgen.

Insecten

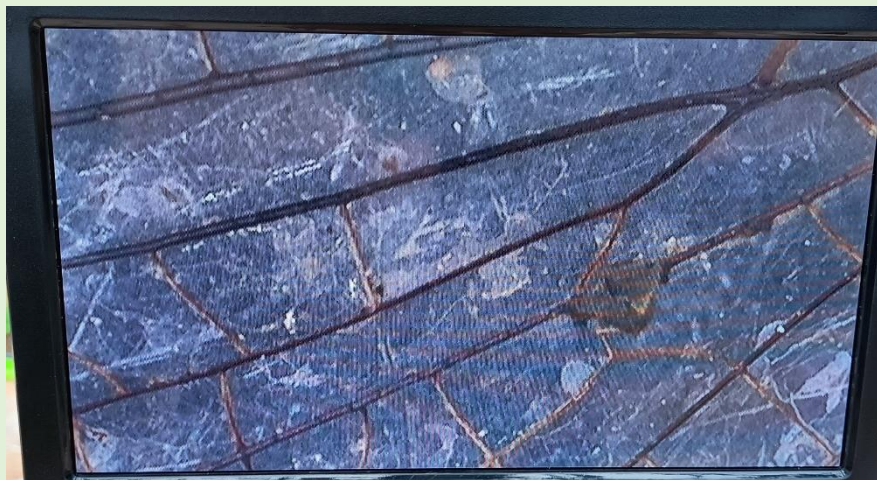
Er werden vooral (delen van) insecten met de microscoop bekeken; lieveheersbeestjes, libellen, vlinders, wespen, vliegen etc. Maar ook paddenstoelen, schelpen, planten(zaden) en slootwater konden nu eens heel goed bekeken worden. De vleugels van bijvoorbeeld een vlinder zien er van dichtbij uit als allemaal kleine stukjes stof, terwijl libellevleugels op glas lijken. In het slootwater zag je amoebes (ééncelligen) en een vreemde worm die met het blote oog niet te zien waren.

herfstmetaalwapenvlieg

en *amoebes* in slootwater

libellevleugel

Dank aan Elske Scholtens, Ildikò Pòsta, Larry Gardiner en Wim Bosscher die me deze dag hebben geholpen. Ook dank aan Arie Beemsterboer die samen met Wim heeft geholpen met opruimen, en aan Clemens Mug die ons heeft gewezen op deze actie van de RUG. De afdeling is niet alleen een mooie microscoop van de RUG rijker maar ook fijne herinneringen aan een fijne natuurdag.

De RUG heeft laten doorschemeren om volgend jaar in november waarschijnlijk weer een microscopie-dag te organiseren.

De kwelders en de Waddenzee van bovenaf gezien

Verslag en dronefoto's (ook die op de voorkant van De Pommel) van Gerben Veenstra

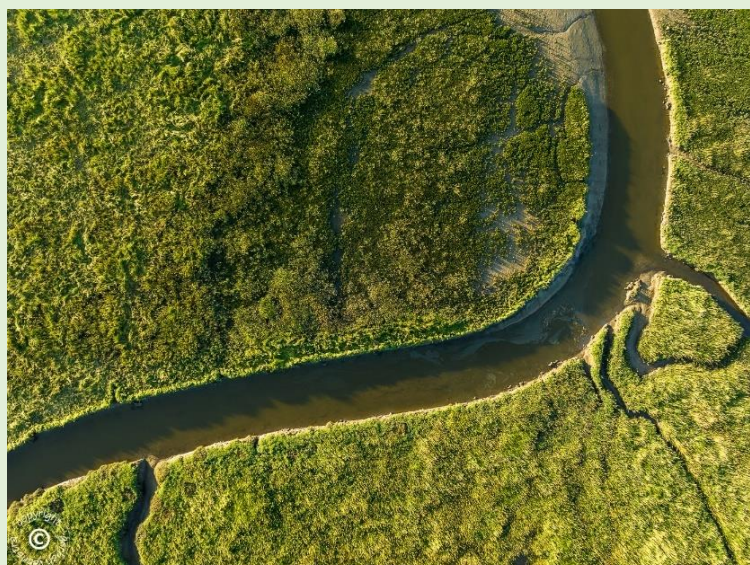
De Waddenzee staat sinds 2009 op de Werelderfgoedlijst van UNESCO. De 'World Heritage Convention' is een verdrag uit 1972 van de Verenigde Naties en heeft als doel om erfgoed, dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, beter te kunnen bewaren voor toekomstige generaties.

“De Waddenzee is 's werelds grootste aaneengesloten systeem van zand- en moddervlakten die droogvallen tijdens eb.”

Unesco

Dit ecosysteem strekt zich uit over 3 landen, hetgeen de Waddenzee uniek maakt.

De foto's laten een stukje kwelder zien van de Groninger kust en kwelders, nabij Noordpolderzijl. Wat je o.a. ziet, zijn de geulen en de prielen, ontstaan door de werking van het getij en de daarbij ontstane stromingen. Twee keer per dag wisselt het water tussen hoog- en laagwater. Hierdoor ontstaan de prielen en de geulen die voor de aan- en afvoer van het zeewater zorgen. Door de stroming en de aanvoer van het zeewater worden ook zand- en kleideeltjes (sediment) meegenomen en verplaatst. De zee 'knabbelt' als het ware ook stukjes af van de eilanden aan de westkant en laat het weer aangroeien aan de oostkant. Zo 'wandelen' de eilanden richting het oosten. En ja, bij de kwelders gebeurt ook zo iets. Tijdens laagwater zinken de deeltjes sediment en die blijven dan achter bij opkomend water. Het achterblijven van dit sediment werd en wordt nog steeds gestimuleerd door de strekdammetjes en palenrijen. Hierdoor zijn immers ook de kwelders ontstaan. Eerder werd dit gedaan voor landaanwinning; bijvoorbeeld de Groninger polders.

Door het achterblijven van het zand en de klei zien we de schorren en de slikken ontstaan. Dat zie je terug in de foto's. Even verduidelijking: De slikken zijn de kale vlaktes zonder begroeiing en de schorren de delen die juist wel begroeid zijn met zoutminnende planten.

Nu zorgen de eerder genoemde kwelder en de palenrijen niet meer voor landaanwinning, maar voor een stukje veiligheid. Door die palen en de kwelder is de kracht van de golven al uitgeraasd als deze bij de dijk aankomen. Immers bij extreem weer; hoogwater, harde NW-wind en springtij kan het zeewater tot aan de dijk komen.

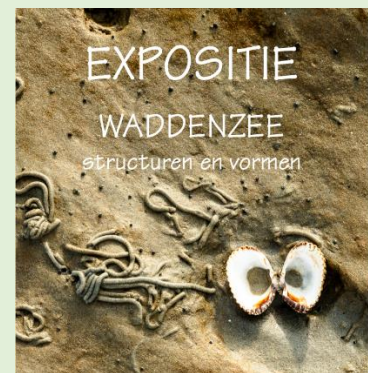
UNESCO overweegt om de Waddenzee te schrappen van de erfgoedlijst. De reden is dat ten noorden van de Waddeneilanden de zee wordt volgebouwd met windmolenparken en het hoogspanningsnet daarvoor dat onder de Waddenzee wordt aangelegd (Ameland, Schiermonnikoog en Rottum). Verder is de regering en de NAM van plan om bij de Friese kust (Ternaard/Holwerd), naar gas te gaan boren. Volgens UNESCO zijn deze plannen onverenigbaar met de verplichting die Nederland heeft, om het werelderfgoed te beschermen, te behouden en aan volgende generaties over te dragen. Een passende en wat cynische tekst van Loesje past daarbij: ***'Wil je bij het verstoren van de zeehonden, de boortorens met rust laten?'***.

Opm. redactie:

Meer foto's van Gerben Veenstra zijn te zien in de expositie 'Waddenzee – structuren en vormen' in de Huiskamer van Warffum.

Zie voor de locatie en openingstijden de website: www.huiskamerwarffum.nl.

De expositie loopt nog tot 1 maart 2024.

Ingezonden foto's – deel 2

Elske Scholtens zag eind oktober deze enorme groep **prachtvlamhoeden** in de berm even buiten Warffum. Meer dan een halve meter als diameter, schrijft ze erbij. Deze paddenstoel groeit meestal in bundels, bijna uitsluitend op loofhout, zeer zelden op naaldhout. Hij kan ook op begraven hout groeien en dan lijkt het alsof ze op de grond groeien. Ze zijn vooral in het begin van de herfst te vinden.

De foto van deze bizar uitziende paddenstoel heeft Elske ook gemaakt, eind oktober bij landgoed Vosbergen. Het is wel duidelijk waarom dit een **inktviszwam** wordt genoemd. Hij ontwikkelt zich uit een 'ei' waaruit 4 tot 7 slanke lange armen groeien die eerst met de toppen met elkaar zijn verbonden. Deze soort is ook te herkennen aan zijn kadavergeur, hij hoort dan ook tot de stinkzwammenfamilie.

Dit jonge **egeltje** was op zoek naar eten bij de Menkemaborg.

Zodra de buitentemperatuur onder de 10 graden komt, bouwt de egel een nest. Z'n lichaamstemp daalt van 36 naar 10 °C en zijn hartslag van 190 naar 20 slagen per minuut. De energie die haalt de egel uit zijn vetlaag. De egel moet dus goed opgevet zijn alvorens in winterslaap te gaan.

Foto: Hilde van Heuveln

Vogels spotten in Nationaal Park Lauwersmeer

Verslag en foto's van de excursie o.l.v. Jörgen de Bruin op 25 november door de redactie

De dag voor de excursie stormde het over heel Nederland en was er even twijfel over het door laten gaan van de excursie. En ondanks de regen en harde wind op de excursiedag zijn we blij dat de activiteit toch doorgang had. Een groep van 15 enthousiaste 'vogelaars' kreeg eerst een stukje informatie over NP Lauwersmeer. Jörgen de Bruin is IVN-medewerker in dit gebied en hij was onze gids. Doordat er meerdere landschapstypen in dit gebied zijn (water, riet, bos) trekt dit velerlei vogels. Daarnaast is het een fourageer- en rustplek voor veel vogels tijdens de trek.

Met auto's gingen we op pad en hebben o.a. gekeken bij de Vlinderbalg, de haven en bij Ezumakeeg Noord. We zagen vooral veel soorten eenden (*kuif-, krak-, slob-, bergeend, wintertaling, pijlstaart*) en zaagbekken (grote, middelste en nonnetje). Juist door de harde wind uit het noorden troffen we bij de dijk bij de haven een aantal leuke soorten aan die je niet vaak ziet: *dwergmeeuwen*, een *grote jager* en een *zwarte zee-eend*.

Het is altijd leuk om pad te gaan met een bevlogen gids als Jörgen de Bruin. En het is elke keer weer anders en weer een verrassing wat we tegenkomen.

Dus ga jij de volgende keer ook (weer) mee?

wilde zwanen

zwarte zee-eend

Oscar en ik zijn na de excursie nog weer terug naar de haven gegaan. Toen zagen we nog een paar *zeekoeten* in de haven zwemmen. Die zochten blijkbaar beschutting tegen de harde wind. Ook zagen we een *gewone zeehond*, die is daar trouwens bijna altijd wel te spotten. Maar de mooiste verrassing kwam toen we over de strandweg terug reden richting huis. Ter hoogte van het Lauwersnest zagen we 7 foeragerende *pestvogels* (zie foto verderop). Wat een schitterende vogels. Jammer dat we deze vogels niet tijdens de excursie hebben gezien, zodat iedereen ervan had kunnen genieten.

Overal in het noorden aangetaste buxus door de buxusmot

Verslag redactie, foto's van Johanna Klatter en redactie

De *buxusmot* (*Cydalima perspectalis*) is een invasieve exoot. D.w.z. hij komt niet van origine in ons land voor en de soort kan zich hier voortplanten en uitbreiden. Vermoedelijk is deze nachtvlinder in 2007 in Duitsland geïntroduceerd via import van buxusstruiken uit Azië. In dat jaar werd hij ook in Nederland voor het eerst gesignaleerd. Eerst in zuiden van het land, maar inmiddels heeft hij zich uitgebreid in heel het land.

Dit jaar waren er zoveel buxusmotten dat je ze ook veel overdag zag. De mot legt eitjes in de buxusplant, deze eitjes ontwikkelen zich via pop tot rups en die eten vervolgens de plant kaal. De buxusmot heeft 2 verschijningsvormen.

donkere variant

lichte variant

overdag nectar drinkend

Wat kan je doen om schade van de buxusmot te beperken? (Bron: vlinderstichting)

Gebruik nooit (bio)gif om de buxusmot te bestrijden! Dit doodt namelijk ook andere insecten, zoals bijen, lieveheersbeestjes en rupsen van andere vlinders.

1. Vervang buxusstruiken door bv liguster, struikkamperfoelie of Japanse hulst.
2. Verwijder rupsen en poppen met de hand, een heel werk maar wel effectief.
3. Gebruik een feromonenval. Hierin zit de specifieke lokstof van vrouwtjes die de mannetjes van de buxusmot aantrekken. Deze vliegen in de val en kunnen daar niet meer uit. De vlinders kunnen zich dan niet meer voortplanten.

pop van de buxusmot

rups van de buxusmot

Bessen en besjes in de winter

Tekst geschreven door Jan Langelaar, foto's redactie

Geef de klimop de ruimte!

In onze achtertuin hebben we als afscheiding met de burens een metalen hekwerk geplaatst. Tegen dat hekwerk staan diverse klimplanten, waaronder de *klimop*. De plant is wintergroen en biedt dus jaarrond een fijne schuil- en nestplaats. En terwijl de meeste planten in oktober zijn uitgebloeid, bloeit de klimop dan volop. Daar profiteren heel veel insecten van. In december worden de bessen gevormd (voor mensen licht giftig), waar diverse soorten vogels, zoals *merels*, *lijsters* en *houtduiven* van smullen. Belangrijk is dat de klimop goed uit kan groeien. Wanneer je hem steeds terug knipt heeft hij niet de kans om bloemen en bessen te vormen.

jonge bessen van de klimop (nog onrijp)

pestvogel eet bessen van de liguster

andere bessen

De meeste bessen zijn in de herfst te vinden (bv *lijsterbes*, *vlier*), maar ook in de winter zitten er nog bessen aan bomen en struiken; aan de klimop dus, maar ook nog aan sommige *meidoorns*, *duindoorns*, *ligusters* en rozen. Veel van deze bessen zijn rijk aan vitamines en mineralen, waardoor ze een waardevolle voedselbron zijn, vooral in de wintermaanden. Uit het noorden komen *koperwieken* en *kramsvogels* genieten van onze bessen, en soms heb je de mazzel *pestvogels* te zien. Maar ook inheemse vogels zijn blij met de bessen. Het is voor hen een mooie wintervoorraad. De besdragende bomen en struiken vinden het geen probleem dat ze opgegeten worden. Dat is juist de bedoeling. Want op deze manier worden de zaden in de bessen verspreid. De vogel verteert de bessen en de harde wanden van de zaden worden aangetast door het maagzuur. Zo worden de planten soms over grote afstanden verspreid.

IVN Noord-Groningen verkoopt natuurkaarten

IVN Noord-Groningen verkoopt sinds kort 10 verschillende ansichtkaarten. De foto's die hiervoor gebruikt zijn, zijn gemaakt in Noord-Groningen door Hilde van Heuveln. De opbrengst is voor de afdeling om te gebruiken voor natuureducatie (denk bv. aan zoekkaarten om uit te delen bij jeugdactiviteiten).

De kaarten (15 x 11 cm) kosten 1 euro per stuk, 3 kaarten voor 2,50.

Wil je kaarten kopen mail dan naar ivnnoordgroningen@hotmail.com

Bij de lezing 16 januari a.s. kan je de kaarten bekijken en/of kopen als je dat wilt.

Noteer alvast in je agenda

13 februari 2024

Algemene Ledenvergadering

St Vincentiusgebouw - St Vincentiusstraat 5 in Uithuizen.

Zaal open 19.15 uur, aanvang 19.30 uur

Ieders aanwezigheid en inbreng wordt zeer op prijs gesteld.

Informatie over bestuur, lidmaatschap etc.

Larry Gardiner	Voorzitter larry.gardiner@icloud.com
Auko Bleeker	Penningmeester en ledenadministratie a.bleker@home.nl
Hilde van Heuveln	Secretaris, redacteur en websitebeheerder oscarenhilde@hotmail.com
Johanna Klatter	Algemeen lid en activiteitencoördinator jcfklatter@gmail.com
Heb je te maken met of maak je je zorgen over ongewenst gedrag binnen de afdeling, neem contact op met:	
Ildikò Pòsta	Vertrouwenscontactpersoon postaildi1@gmail.com

Contact

Mailadres: ivnnoordgroningen@hotmail.com

Postadres: Barmerweg 4 – 9997 NH Zandeweer

Overig

Website: www.ivn.nl/afdeling/noord-groningen

FaceBook: www.facebook.com/ivnnoordgroningen/

Instagram: www.instagram.com/ivn_noord_groningen/

Contributie

Leden betalen € 25,- per jaar, hebben gratis toegang tot al onze activiteiten, ontvangen 2x per jaar ons nieuwsblad De Pommel en 4x per jaar het landelijke IVN-tijdschrift '*Mens en Natuur*'. Je kunt gratis of met korting deelnemen aan (landelijke) activiteiten, (online)cursussen en lezingen en krijgt 10 % korting in de webwinkel.

Huisgenootleden betalen € 12,50 per jaar en hebben dezelfde rechten als leden.

Jeugdleden (tot 18 jaar) betalen € 3,- en donateurs minimaal € 10,-.

Zij hebben gratis toegang tot alle activiteiten en ontvangen De Pommel.

Bankrelatie: NL40 RABO 0363 6609 68 t.n.v. IVN Noord-Groningen

IVN Noord-Groningen is fiscaal een ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling). Om aangewezen te worden als ANBI dient de instelling jaarverslagen te publiceren.

Deze gegevens zijn te vinden op onze website onder "Over de afdeling".

Activiteiten programma 1^e helft 2024 IVN Noord-Groningen

Meld je uiterlijk 24 uur van te voren (liefst eerder) aan bij Johanna Klatter via:
jcfklatter@gmail.com of 06 408 386 09

Dinsdag 16 januari 2024

Lezing over kiekendieven

door Madeleine Postma (Kenniscentrum Akkervogels Grauwe Kiekendief)

Tijd: 19.15 uur inloop, 19.30 start – ca. 21.45 uur

Locatie: St Vincentiusgebouw, St Vincentiusstraat 6 – Uithuizen

Zaterdag 10 februari 2024

Werkdag Wilgen knotten

Inloop: 9.00 uur. Werktijd: 9.15 - 14.30 uur

Locatie: : Lageweg 10, 't Lage van de Weg (bij Bernard Sleumer)

Zaterdag 24 februari 2024

Sneeuwkllokjeswandeling

Met uitleg over de kooi door vrijwilligers van de eendenkooi

Tijd: 10 .00 - 11.30 uur

Locatie: Wytsema Eendenkooi, Meneersweg - Uithuizermeeden

Zaterdag 9 maart 2024

Zwerfafval opruimen (voor kinderen met begeleider)

Met aandacht voor de natuur + na afloop een buitenspel

Tijd: 10.00 uur – 11.30 uur

Startlocatie: Parkeerplaats bij Vicariepad, Ommelandenweg - Uithuizen

Zaterdag 6 april 2024

Stinzenplanten excursie met Michiel Boekschoten als gids

Tijd: 10.00 uur – 11.30 uur

Startlocatie: om 9.55 uur verzamelen op de parkeerplaats aan de Meijmaweg (bij nr 5)

Woensdag 22 mei 2024 (datum onder voorbehoud)

Rondleiding tuin op Ewsum met Kees Groenendijk en/of Hilde van Heuveln

Tijd: 14.30 uur – ca. 16.00 uur, evt. na afloop wat drinken bij de theeschenkerij voor wie dat wil

Locatie: Borgterrein Ewsum, Oosterburen 1 – Middelstum

Dinsdagavonden op 14 mei, 29 mei, 4 juni en 18 juni

Fietstochten met aandacht voor wilde planten

Wisselende routes, heb je ideeën mail Johanna Klatter.

Tijd: vertrek 19.00 uur van treinstation Uithuizen

Slootjesdag 8 juni 2024

Met schepnetjes waterdiertjes vangen en bekijken (voor kinderen met begeleider)

Tijd: 10.00 – 11.30 uur

Locatie: Rensumaborg – Uithuizermeeden (start bij het insectenhotel)